

**SOLIQ IMTIYOZLARI VA INVESTITSION FAOLIYATNI
RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH**

Miraxmatov Mirrahim Mirzakarim o'g'li

TDIU Mustaqil izlanuvchisi

Bozor iqtisodiyoti sharoitida investitsiyalarni jalb qilish va ularning samaradorligini oshirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Investitsion muhitni yaxshilashda soliq tizimining, xususan soliq imtiyozlarining o'rni alohida ahamiyat kasb etadi. Soliq imtiyozlari — bu investorlar uchun yaratiladigan moliyaviy yengilliklar bo'lib, ularning iqtisodiy faoliyatga kirishini rag'batlantiradi, mavjud resurslardan samarali foydalanishga xizmat qiladi.

O'zbekistonda so'nggi yillarda investitsion jarayonlarni qo'llab-quvvatlash va tashqi investitsiyalarni jalb qilish maqsadida qator soliq imtiyozlari joriy etilgan. Jumladan, **erkin iqtisodiy zonalar, startap loyihalar, IT-parklari, qishloq xo'jaligi klasterlari** kabi yo'nalishlar uchun soliqdan ozod etish, yengil stavkalar va muddatli preferensiyalar qo'llanilmoqda.

Shu bilan birga, mavjud tizimda quyidagi kamchiliklar ham kuzatilmoqda:

- Soliq imtiyozlarining **samaradorlik tahlili tizimi mavjud emas;**
- Imtiyozlar ayrim hollarda **barcha xo'jalik yurituvchilarga nisbatan teng taqsimlanmaydi;**
- Imtiyozlar **uzoq muddatli strategik investitsiyalar** o'rniga qisqa muddatli loyihalarga berilishi mumkin;
- Ayrim hollarda imtiyozlar **byudjet tushumlariga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.**

Shu sababli quyidagi takliflar asosida soliq imtiyozlari mexanizmini takomillashtirish maqsadga muvofiq:

1. **Imtiyozlar samaradorligini baholash tizimini joriy etish** – ya'ni har bir imtiyoz bo'yicha kutilayotgan va real iqtisodiy samarani solishtirib, baholovchi tizim yaratish;

2. **Imtiyozlar faqat strategik tarmoqlar va yuqori qo'shilgan qiymatga ega loyihalarga taalluqli bo'lishi** – bu davlat resurslarining optimal taqsimlanishini ta'minlaydi;

3. **"Investitsion soliq krediti" tizimini joriy etish** – investorlar o'z xarajatlarini ma'lum muddat davomida soliqdan chegirib borishlari mumkin;

4. **Imtiyozlar shartli va bosqichma-bosqich berilishi** – loyiha muvaffaqiyatli amalga oshgan sari soliq yengilliklari kengayib boradi;

5. Imtiyozlar orqali zamonaviy texnologiyalarni olib kirishga rag'bat yaratish – bu raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishni rag'batlantiradi.

Xulosa qilib aytganda, soliq imtiyozlari investitsion faoliyatni faollashtirish vositasi sifatida samarali ishlatilishi uchun ularni strategik maqsadlar bilan uyg'unlashtirish, shaffoflik va samaradorlik mezonlari asosida taqsimlash zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi (2020-yil tahriri).
2. Prezident qarori PQ–60-son, 2022-yil 12-yanvar – “Investitsiyalarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”.
3. Musayev B.Y. va boshqalar. “Soliq va fiskal siyosat”. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.
4. Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari: stat.uz
5. UNCTAD. “World Investment Report 2023: Investing in Sustainable Energy for All”.
6. OECD (2021). “Tax Incentives for Investment: OECD Best Practices”.
7. G'aniyev B. “Investitsion muhit va soliq imtiyozlari: O'zbekiston tajribasi” // Ilmiy-amaliy moliyaviy tahlillar jurnali. – 2023. – №2.

